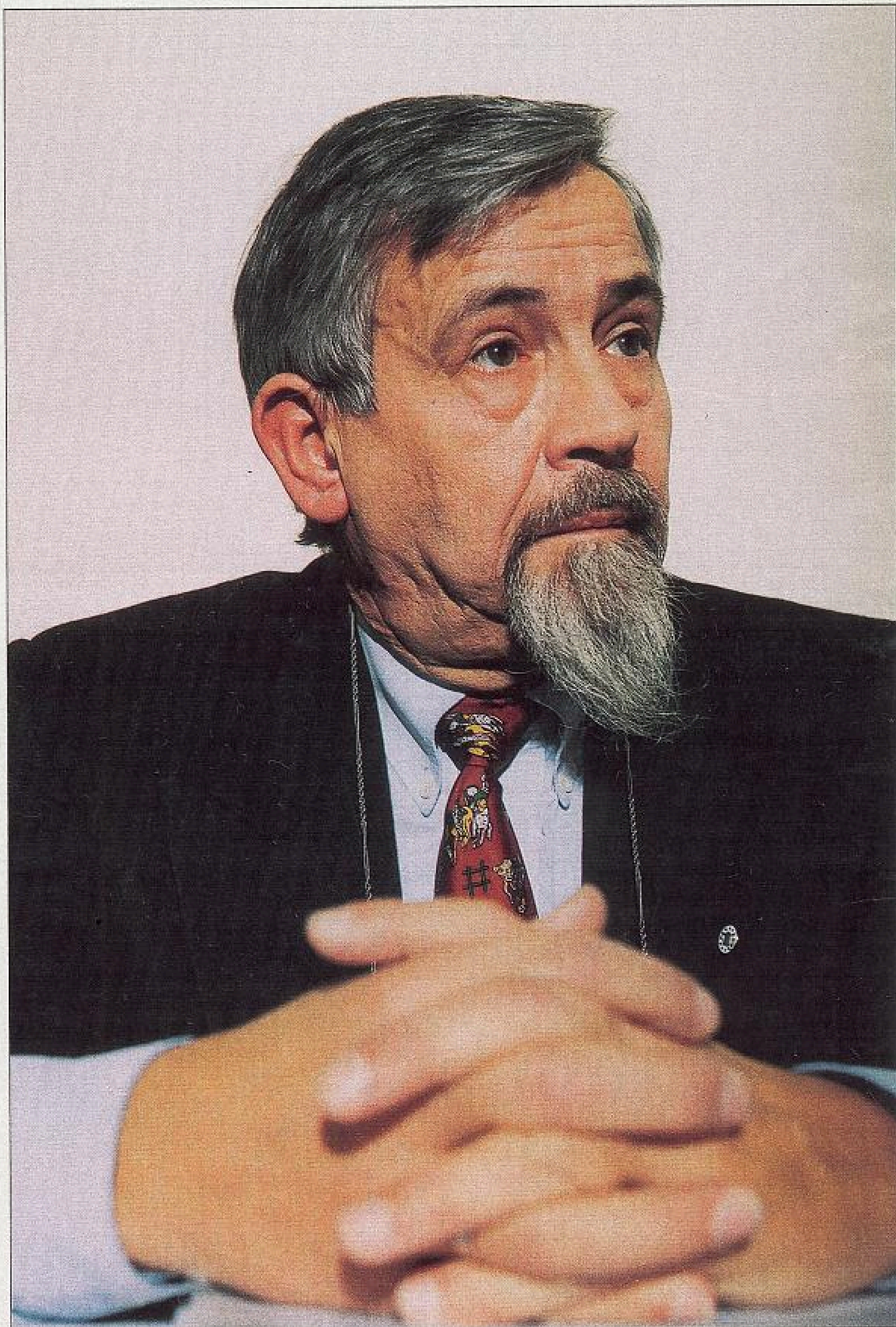
Memoires van gewezen commissaris van de gerechtelijke politie

'Het dossier over de Bende va

Als gast van twintig leerde commissaris van de gerechtelijke politie (gp) Fons Van Rie in de prehistorie begin jaren '60 bij de gp van Gent op straat naar de schoenen van de mensen kijken om er verdachten uit te pikken. Als commissaris in Aalst werd zijn leven overhoop gegooid toen de Bende van Nijvel daar op 9 november 1985 aan de Delhaize acht mensen vermoordde. Als medeoprichter van de nationale brigade van de gerechtelijke politie moest hij ermee leren leven dat die elite nooit het '*Belgische FBI*' zou worden. En als directeur van de Algemene Politie Steundienst *APSD* werd het zijn lust en zijn leven om luiaards buiten te zwieren. Tot hij deze zomer zestig werd, en zelf opstapte.

Wat doet een topspeurder van het enige team dat ooit resultaten boekte in het onderzoek naar de Bende van Nijvel, als hij met pensioen is? Van Rie leest, wandelt, fietst, is tot keukenknecht van zijn vrouw gepromoveerd en hij praat, als eerste Bendeonderzoeker, vrijmoedig met Humo.



FONS VAN RIE « Ik ben altijd een buitenbeentje geweest. Je moet kiezen in het leven. Ik heb het nooit verder geschopt dan *eerstaanwezend commissaris eerste klasse*. Nu heet dat afdelingscommissaris. Maar ik ben een vrij en onafhankelijk man gebleven. Ik moet tegen niemand *merci* zeggen, behalve tegen mijn vrienden.

» Op mijn afscheidsfeest bij de APSD in de Koningsstraat in Brussel had ik maar twee collega's van de gerechtelijke politie uitgenodigd. De ene met heel mijn hart, dat was **Jaak Raes**, de nieuwe adjunct-commissaris-generaal van de gp. De andere heb ik beleefdheidshalve geïnviteerd, namelijk de nieuwe commissaris-generaal **Gérard Hautcoeur**. Ik heb nooit met hem samengewerkt maar ik vind het ongepast dat de minister van Justitie in deze tijd het *Vlaams Blok* de kans geeft om te scoren door een ééntalige Franstalige te benoemen aan het hoofd van een korps van twaalf- tot vijftienhonderd man van wie de meesten Vlamingen zijn. Hautcoeur heeft toen een afscheidsspeech gehouden in het Frans! Ik vind dat een kaakslag voor al die Vlaamse politiemensen die zich inzetten en die voor hem *quantité négligeable* zijn. Hij is benoemd door **Tony van Parys** op voordracht van de procureurs-generaal, en hij is een tweede **Christian de Vroom** *(zijn voorganger, hg).*»

HUMO De Vroom is tweetalig. Waarom vergelijkt u ze dan?

VAN RIE « Ik heb het over zijn mentaliteit. Hautcoeur is vriendelijk en joviaal, maar hij verandert om de haverklap van idee. Zo ging hij er op de vergadering van de raad van bestuur van de APSD mee akkoord dat ik bij mijn pensioen opgevolgd zou worden door rijkswachtkolonel **Robert Monnoyer**. Terug op zijn kantoor schreef hij de minister met-

n Nijvel is een nationale ramp'

een dat hij het er niet mee eens was dat een rijkswachter mijn plaats overneemt. Waarvoor dient een vergadering dan? Verdedig je standpunt dáár en niet nadien. Als je dat op dát niveau niet durft! *(Ogen ten hemel:)* We zijn in 1999. In 2001 hebben we een federale politie en moéten ze wel samenwerken!

» De jurist Jaak Raes zou een uitstekende keuze geweest zijn. Hij heeft de aftandse School voor Criminologie en Criminalistiek uitgebouwd tot een dynamisch opleidingscentrum voor de leden van de gerechtelijke politie. Hij zet zich dag en nacht in, is tweetalig en efficiënt. Ik had gehoopt dat ze hem hadden durven benoemen tot commissaris-generaal, hoewel hij nog heel jong is, veertig. Maar andere motieven hebben doorgewogen. Vooral de magistraten willen hun invloed behouden in dat korps, dat ze o zoveel jaren beschouwd hebben als hun soldaten en hun knechten.»

Achthonderd overuren

VAN RIE « Ik heb mijn afscheid ook in Aalst gevierd, waar ik al meer dan tien jaar weg was. Ik wilde de speurders van het *Delta*-team niet vergeten, waarin rijkswacht en gerechtelijke politie samen het onderzoek gedaan hebben naar de Bende van Nijvel.

» Als je het over een team hebt, dan is Delta één van de mooiste voorbeelden. Beter kan het niet. Het is jammer dat substituut **Willy Acke**, die het Bendedossier in Dendermonde beheerde, zo jong overleden is. Die was zeer bekwaam én zeer gemotiveerd, en hij was een levende computer, die het dossier uit zijn hoofd kende. We hadden **Freddy Troch** als onderzoeksrechter, **Rik Van de Putte** als advocaat-generaal bij het Hof van Beroep, kolonel **Arseen Pint** bij de rijkswacht voor het gebied-Gent, en kolonel **Eric Sack** voor het district-Dendermonde.

» Wij hebben alles mogen onderzoeken wat we nuttig vonden. Troch stond daar samen met Acke borg voor. De onderzoeksrechter was erbij als we 's ochtends om vijf uur huiszoekingen deden. Voorbeeldig. En dan hoor je op die zogenaamde Tweede Bendecommissie in het Parlement vertellen dat onze Delta-speurder BOB'er **Vermeersch** een spion zou zijn van de omstreden rijkswachtkolonel **Lhost**! Een beetje respect asjeblief.

» Er is nooit één kink in de kabel gekomen in onze ploeg. Soms werden we om drie uur 's nachts uit bed gebeld en niemand morde. In 1986, het jaar na de bendeoverval, had ik achthonderd overuren. Ik was niet de enige en ik wil er niet over klagen. Maar toen ik naar de begrafenis van de moeder van een collega ging, gaf de hoofdcommissaris me een uitbrander omdat ik geen toestemming gevraagd had. Toen heb ik me voorgenomen dat niemand nog ooit wat aan mij te zeggen zou hebben.»

De aanslag in Aalst

VAN RIE « Ik was niet van dienst op 9 november 1985, de dag van de Bende-aanslag in Aalst. Ik had mijn vrouw beloofd met haar naar een concert van **Nana Mouskouri** te gaan, en tijdens de pauze hoorde ik wat er gebeurd was. Ik ben onmiddellijk naar de Delhaize gereden.

» Het was ontzettend. De slachtoffers lagen er nog toen ik aankwam. Allerlei hoogwaardigheidsbekleders liepen daar rond, onder wie de gouverneur. Het afgrijzen stond op hun gezichten te lezen. De inmiddels overleden hoofdcommissaris **Lenaerts** en zijn gedoodverfde opvolger **Roger De Brone** stonden daar in hun regenjas wezenloos voor zich uit te kijken.

» In die cruciale fase van het onderzoek was iedereen zijn best aan het doen zonder goed te weten wat eigenlijk het beste wás. Het was inderdaad een situatie van *'waar beginnen we aan'*. Er stond een hevige wind. Er was met zwaar kaliber gevuurd. De hulzen, kogels en proppen waren alle kanten uitgewaaid. Je kon nooit meer uitmaken waar de munitie precies terechtgekomen was en waar de schutters hadden gestaan. Er was enorme wanorde. Mensen van de gemeentepolitie kwamen met hagel in hun handen bij mij: 'Meneer, wat moeten we daarmee doen?' Niemand had er zicht op wat er dringend diende te gebeuren. Hoe we zulke gewelddadige feiten moesten aanpakken was ons in onze opleiding nooit bijgebracht.

» Allerlei politiemensen die niet van dienst waren, kwamen spontaan hulp aanbieden. We hebben nog diezelfde avond een dozijn patrouilles uitgestuurd om Aalst, Ninove en de verschillende uitvalswegen en omgeving uit te kammen of er nergens gestolen auto's stonden. Wil je geloven dat ik nachten heb liggen dubben of niemand van ons iets over het hoofd gezien had?

» De eerste week kreeg ik mensen en voertuigen zoveel ik wilde. Op de achtste dag gingen de andere officieren bij de hoofdcommissaris hun beklag doen omdat ze hun job niet konden doen. Men kon niet beslissen wat er belangrijk was: de kantschriften in verband met de faillissementen, of een dossier waar het hele land van op zijn kop stond.

» Het gevolg was dat ik een maand na Aalst nog maar zes mensen en één auto kon inzetten. Wonder boven wonder heeft de BOB van Dendermonde toen de sigarettendiefstal van Lokeren opgehelderd, waarbij de bende **De Staerke** te voorschijn kwam. Ook deze zaak speelde zich af in een Delhaize, en de teruggevonden wagen was eigenaardig verbouwd, net als de Bendeauto's. Onderzoeksrechter **Leo Tas** heeft onze aandacht daarop gevestigd, en zo is het Delta-team ontstaan.

» Ik heb rijkswachtkolonel Sack, die de leiding had over de BOB-speurders van Lokeren, gevraagd of we samen mochten werken. Het was meegenomen dat zijn baas Arseen Pint goed opschoot met mijn baas Rik Van de Putte, en het kwam voor elkaar.

» Ik ben Sack nog altijd dankbaar. We mochten intrekken in de rijkswachtkazerne van Dendermonde, toen een bouwwerf. Wij hadden plaats zat bij de gerechtelijke politie van Aalst, maar hoofdcommissaris **Lenaerts** wilde Delta niet in huis. Dat was verantwoordelijkheid nemen en *dat was hij niet gewend*. Zijn job was ervoor te zorgen dat alle kantschriften netjes uitgevoerd werden, zodat de substituten geen klachten hadden.

» Sack en ik zijn begonnen met duidelijke afspraken: wat willen we, hoe gaan we het aanpakken, en wat is het einddoel? We hebben de collega's van Lokeren eerst ingewerkt in het dossier. Alles moest op fiche. We zaten in de beginperiode van de informatica, en dus vroeg ik ➤



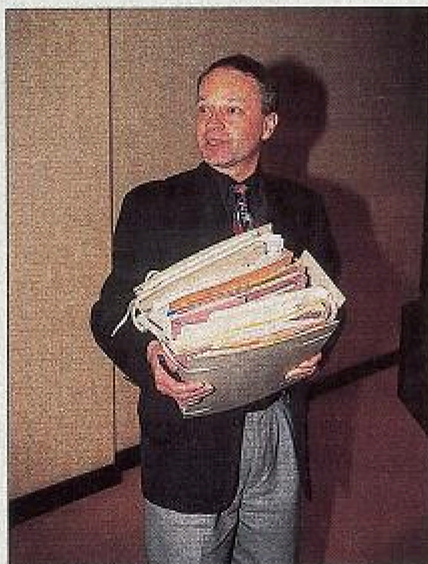
Toen de Bende de Delhaize van Overijse en Eigenbrakel had overvallen, drong ik erop aan in de weekends patrouilles van de rijkswacht en de gemeentepolitie aan de warenhuizen te zetten. Wel, twee weken nadien mochten we. Toen werden ze afgeschaft. Veertien dagen nadien sloeg de Bende toe in Aalst. Die nacht is mijn leven ondersteboven gegooid.'

mijn hoofdcommissaris om een computer; zelf had ik er geen, want ze hadden hem nodig in Aalst. Lenaerts schoof de vraag door naar commissaris-generaal **Roger Moens**, de grote baas van de gerechtelijke politie, en die zegde: '*Fons Van Rie is te veel rijkswachter om eerlijk te zijn. Hij krijgt van mij nooit een tekstverwerker.*' Ik heb er dus geen gekregen. Eind januari '88 ben ik bij Delta opgestapt, en drie maanden later stond die computer er. Toen moesten alle gegevens van twee jaar speurwerk worden overgetikt.»

HUMO Wat bezielde Moens?

VAN RIE « Hij had een hekel aan rijkswachters en hij wilde hun dus zeker geen materieel van zijn gp ter beschikking stellen. Vergeet ook niet dat het dossier van de Bende van Nijvel *eigendom* van Brussel was. De Brusselse commissaris **Frans Reyniers** heeft altijd gedacht dat hij de zaak zou ophelderen. Hij deed de coördinatie van de crisiscel voor de Bende, die al bestond voor de aanslag in Aalst. Maar opeens kwamen die *provincialen* van Aalst en Dendermonde huiszoekingen doen in hún *aquarium*, bij mensen die *zij* kenden, en daar hadden ze in de hoofdstad problemen mee.

» Al die collega's-speurders van Brussel hadden informanten die *beschermd* moesten worden. Wij in Aalst kenden dat niet. Wij werkten vooral op basis van kantschriften die we kregen van de parketten van Dendermonde en Oudenaarde. Dat waren de domste opdrachten eerst: erfeniskwesties, en het weekblad *Kwik* in beslag nemen omdat er op de cover vrouwen in vleeskleurige maillot stonden. Of we


Onderzoeksrechter Troch van het Delta-team, waarin rijkswacht en gerechtelijke politie samen naar de Bende van Nijvel zochten. Van Rie: 'Geweldig team. Beter kon je niet vinden.' Maar het botste voortdurend op de Brusselse intriges.

werden in plaats van de gemeentepolitie of de veldwachter op een boer afgestuurd die de olmen rond zijn wei had omgehakt, gewoon omdat een magistraat een of andere burgemeester een plezier wilde doen.»

Leven ondersteboven

VAN RIE « Dat het zover gekomen was, lag ook aan de gerechtelijke politie zelf. Om met respect behandeld te worden, moet je respect afdwingen. En dat was niet de eerste zorg. De mentaliteit was veeleer: laat mij met rust en ik laat u met rust.

» Zo had de hoofdcommissaris het in de herfst van 1985 geen goed idee gevonden, om in de weekends patrouilles van de rijkswacht en de gemeentepolitie aan de warenhuizen te zetten. Ik had daarop aangedrongen nadat de Bende de Delhaize van Overijse en Eigenbrakel had overvallen. Maar nee, *bewaken, dat was onze job niet*. 'Waarom hebben we dan kogelvrije vesten en riotguns?' vroeg ik. Het draaide altijd om de overuren: wie zou dat betalen? Twee weken hebben we patrouilles mogen doen. Toen werden ze afgeschaft, en veertien dagen nadien sloeg de bende toe in Aalst.

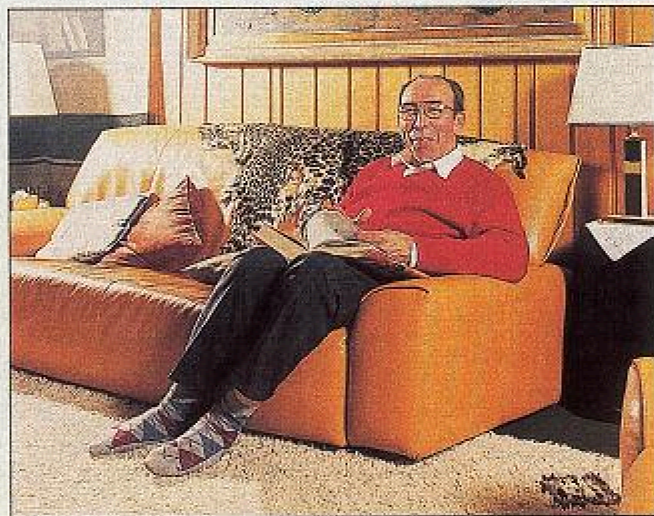
» Die nacht is mijn leven ondersteboven gegooid zoals dat van vele mensen. Voor mij omdat ik voor het eerst in aanraking kwam met de georganiseerde misdaad. De schellen zijn toen van mijn ogen gevallen. De wereld van de criminaliteit van Brussel is voor mij opengegaan, en ik heb beseft dat wij in de provincie nog zo geen stommeriken zijn, want wij hebben toch maar die bende De Staerke opgekuist. Terwijl ze dat in de hoofdstad veel eerder hadden kunnen doen. Die clan had een palmares van autodiefstallen, sigaretteninbraken en hold-ups. Waarom hebben ze dáár de *boerkes* van Dendermonde voor nodig gehad?»

HUMO Het kwam tot aanvaringen met uw collega's in Brussel?

VAN RIE « Aan de lopende band. Hoofdcommissaris Frans Reyniers wilde niks met ons te maken hebben. Ooit nam ik deel aan een vergadering van de Bende-crisiscel onder de leiding van procureur des konings **Jean Deprêtre** van Nijvel. Die wilde een aantal van die immense nomadenkampen in het Brusselse, onder meer in Anderlecht, laten omsingelen en er huiszoekingen laten doen. We hadden niks tastbaars, dus was ik daar tegen en ik zei dat ook. Ik was nog niet in Dendermonde of ik werd dringend bij procureur **Guido De Saeger** geroepen om verhoord te worden over mijn onbeleefdheid tegenover zijn ambtgenoot van Nijvel. Ze hadden zelfs al iemand anders uitgekozen om de volgende vergaderingen bij te wonen. Die behoorde niet eens tot het Delta-team maar moest ons toch vertegenwoordigen op de volgende crisisvergaderingen. Begrijpe wie kan.

» Sommige magistraten beseffen niet dat je geen honderd politiemensen mag inzetten als je niet de minste specifieke informatie hebt. Dat werkt zo demotiverend... Het is niet omdat het '*máár* politiemensen zijn' dat je ze hun tijd mag doen verliezen.

» Ik heb me altijd verzet tegen mammoetoperaties. Je moet weten wat en waar je zoekt. En ze zijn ondemocratisch. Je mag volgens de wet alleen een huiszoeking doen bij iemand over wie er ernstige aanwijzingen zijn dat hij betrokken is bij de feiten. Als de politie het vandaag bij zigeuners doet, waarom dan morgen niet bij journalisten, en overmorgen bij politici?»


Gewezen atleet, later de grote baas van de gerechtelijke politie Roger Moens. Van Rie: 'Moens vertikte het mij een computer te bezorgen voor het Bende-onderzoek. Ik heb er dus geen gekregen. Toen ik opstapte moest twee jaar speurwerk worden overgetikt.'

Brussel, de pest

Commissaris Van Rie wil er liever niet meer op ingaan, maar het is bekend dat het Delta-team voortdurend botste op de Brusselse intriges. Commissaris-generaal Moens had twee *dauphins*, de gp-commissarissen Christian De Vroom en Frans Reyniers, maar er was maar één troon. Volgens een goed ingelichte bron spraken Roger Moens en Reyniers soms een maand niet met elkaar. Het ging naar verluidt zover dat de gewezen achthonderdmeterloper wilde dat de Delta-speurders een huiszoeking deden *achter de rug van zijn medewerker*, Frans Reyniers.


Gewezen hoofd van de gerechtelijke politie Frans Reyniers. Van Rie: 'Brussel was de pest van de gerechtelijke politie.' Of zoals in de tweede Bendecommissie werd gezegd: 'De etterbuil die moest worden weggesneden.'

VAN RIE « Brussel was de pest van de gerechtelijke politie. Justitie heeft altijd een slechte naam gehad door de arrogantie van de hoofdstad. Ik hou niet van veralgemeningen, er zit daar zeker een pak puike speurders, zowel

bij de criminele als bij de financiële recherche, maar de potentaten verpesten er de sfeer.»

HUMO Uw Delta-collega Sack had het in de tweede bendecommissie over de 'etterbuil die moest worden weggesneden', en hij noemde de toenmalige commissarissen Yves Zimmer, Georges Marnette en Reyniers.

VAN RIE « Een grote fout die Reyniers, Zimmer, Marnette en ook De Vroom gemaakt hebben, is dat ze hun contacten met hun tipgevers bleven onderhouden toen ze zelf bevorderd werden tot officier. Laat dat toch over aan de inspecteurs. En verplicht die om hun informant met twee te *runnen*, zoals voorgeschreven in een omzendbrief van de minister van Justitie.

» Dat is voor hun eigen veiligheid, maar daar houden sommige collega's niet van. Daar kon ik zó kwaad om zijn. Als je een speurder vraagt wat een tipgever heeft bijgebracht is het antwoord maar al te vaak: '*Nu niks, maar volgende keer misschien wel.*' Je zou hem aan het eind van de maand zijn salaris moeten terugvragen! Waar zijn we mee bezig? Ik ben niet bij de politie gegaan om een boek te schrijven over wat ik allemaal van iedereen weet, maar om daders voor de rechter te brengen met een solide dossier.

» Maar hoe kun je als officier een inspecteur die hele dagen plezant in de kroeg zit met zijn informanten een standje geven als je zélf nog met hen gaat lunchen? En als je met hen omgaat omdat ze je aan goedkope reistickets kunnen helpen, aan een designkostuum tegen groothandelsprijs, een sportwagen, of een toffe *mokke*, word dan liever zelf crimineel.

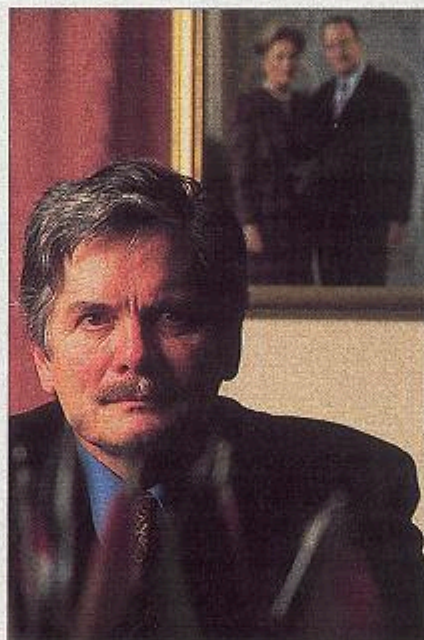
» Wie runde Jadot, een tipgever die op de zwarte lijst stond, bij de rijkswacht? Een eerste wachtmeester! En bij ons, bij de gerechtelijke politie? Commissaris-generaal De Vroom.»

HUMO Is het door die botsingen met Brussel dat u begin 1988 ontslag nam uit het Delta-onderzoek, lang voor het dossier werd overgeheveld van Dendermonde naar Jumet?

VAN RIE « Nee. Ik wil alleen investeren in iets waarin ik vooruitgang zie, en die was er niet meer. Ik kon niet verder met de clan-De Staerke en ik kreeg het gevoel dat ik mijn tijd verloor.»

HUMO U had toch nog van alles kunnen doen? Bijvoorbeeld: uitzoeken waar in Frankrijk Johnny De Staerke in de zomer van 1985 een trainingskamp had gevolgd waarvoor hij zijn schedel had kaalgeschoren, zoals een getuige beweerde? En de dokter identificeren die er waarschijnlijk getuige van is geweest dat de Bende van Nijvel de kluis van de Delhaize van Aalst samen met wapenonderdelen in het kanaal Brussel-Charleroi in Ronquières dumpte. Zo verschrikkelijk veel Franstalige artsen met extreemrechtse criminele connecties lopen er toch niet rond?

VAN RIE « Ik had geen enkele voeling met extreem-rechts en beschikte over te weinig achtergrondinformatie om in die richting nuttig werk te doen. Ik vond dat het ogenblik gekomen was om te zeggen: dit en dat moeten we nog verder uitbenen, maar hebben we daar nog een cel voor nodig? Kunnen we dat niet aan met een man of vier?



Gewezen gp-comissaris Christian De Vroom. Van Rie: 'In Brussel zit zeker een aantal puike speurders, maar de potentaten verpesten er de sfeer.'

» Het team dat in Jumet het Bende-onderzoek voortzet, heeft het omgekeerde gedaan: zij hebben naar aanleiding van de tweede Bende-commissie honderd bijkomende speurders gerekruteerd voor wie er geen plaats was en geen werk. Er waren er zelfs bij die nooit het dossier hadden gezien en die het nog moesten beginnen lezen! Bezigheidstherapie is iets voor gehandicapten, niet voor vitale flikken. Ik heb nooit begrepen wie daar baat bij vindt.

» De overheid zou de moed moeten hebben om de families van de slachtoffers rond de tafel te brengen en toe te geven dat ze gefaald heeft. Voor die mensen moet het nu onmogelijk zijn rust te vinden. Ze kunnen immers geen antwoord krijgen op de vraag: waarom?

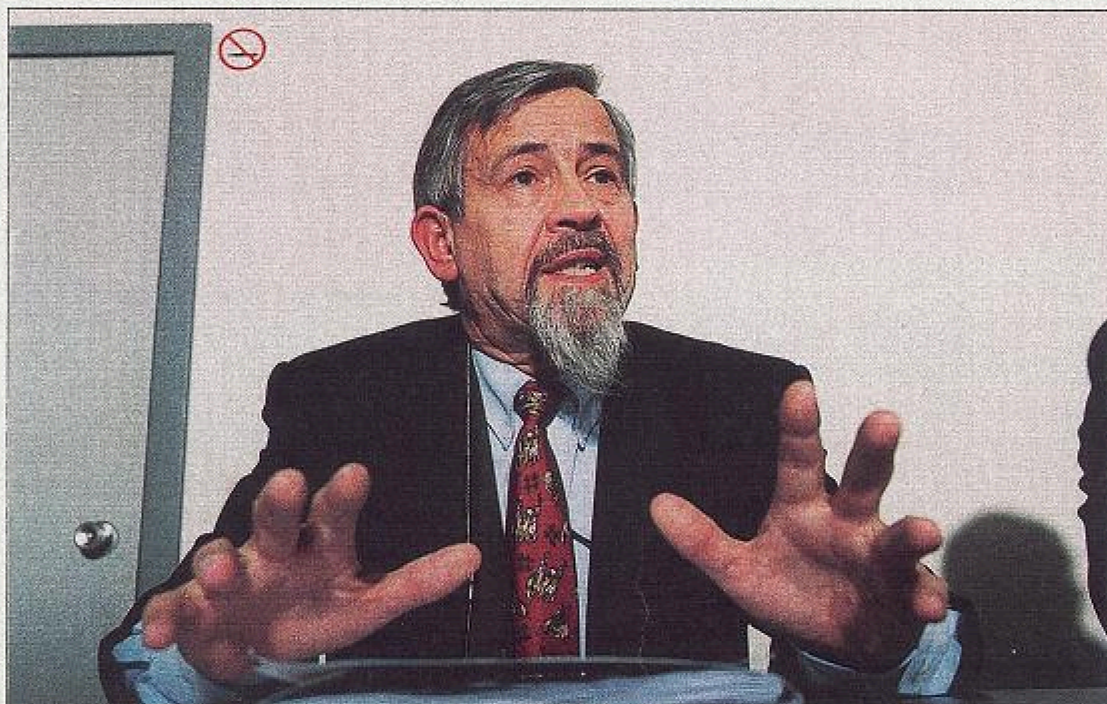
» De overheid zou ook moeten zeggen *waarom* ze gefaald heeft, maar kan ze dat? Er zijn al twee onderzoekscommissies geweest, en ze komen er nog altijd niet uit.

» Ze zou ook moeten zeggen welke maatregelen ze neemt om te vermijden dat het ooit nog tot zo'n mislukking komt, maar kán ze dat? Het welslagen van veel dossiers hangt nog altijd af van de magistraat die toevallig van dienst is. Een boel politiemensen in Brussel en in de provincie brengen een zaak pas aan als ze horen dat deze of gene op kantoor is, omdat ze bang zijn dat een andere magistraat er toch niks van terechtbrengt. Dat is menselijk, maar het zou niet mogen. Gooi de onbekwamen er toch uit! Ik ben ook niet de enige die zegt: zet de helft van de gerechtelijke politie aan de deur, en de prestaties blijven nagenoeg hetzelfde. De andere helft teert gewoon op het werk van de rest.

» De overheid zou er ook voor moeten zorgen dat er moderne middelen ter beschikking staan van de mensen die ingeschakeld moeten worden als er nog ooit zulke gewelddadige aanslagen zouden gebeuren. Maar ik vrees dat zelfs dat niet evident is. Want het gaat niet om een potlood en een gom maar om informatica, DNA, een goed draaiend ballistisch lab. Wij bij Delta hadden niet eens een computer, én we zaten met de erfenis van het verleden, van al die foute wapenanalyses die bij de eerste misdaden van de Bende gebeurd zijn. Ik zou zeer graag de advocaat van de verdachten zijn als die ooit gevonden worden, want dan pak ik al die expertises één voor één aan en ik betwist ze tot in het Hof van Cassatie en desnoods voor het Europees Hof in Straatsburg.»

Nationale ramp

VAN RIE « Nu zijn we beter af. We hebben een *Nationaal Instituut voor de Criminalistiek en de Criminologie*, het NICC, maar toch



Fons Van Rie: 'Het kan er bij mij niet in dat zelfs een deel van de politie blijft zweren dat de Bende van Nijvel om gewone criminaliteit gaat. Welke gangster zoekt, als hij een warenhuis overvalt, in een uithoek van een parkeerterrein een vader en zijn dochtertje die in hun auto zitten te wachten, om ze af te maken?'

mag elke onderzoeksrechter nog altijd zijn favoriete expert kiezen. Waarom investeren we dan zovele miljoenen in dat Instituut? Waarom verplichten we de magistraten van de zeventien gerechtelijke arrondissementen niet om het NICC in elk geval te consulteren, zodat de deskundigen weten wie welk forensisch onderzoek doet in België? Zo kunnen ze tenminste een gegevensbank van alle gerechtelijke expertises samenstellen en er na verloop van tijd een kwaliteitslabel aan koppelen.

» Zodra je drie wetenschappelijke analyses van eenzelfde kogel krijgt, is het onderzoek om zeep. Want het leidt tot twijfel, en dat werkt in het voordeel van de verdediging. In elk dossier van driehonderdduizend bladzijden zoals dat van de Bende zitten fouten. Wij hebben ons bij Delta keihard ingezet, maar ook wij zijn mensen, ook wij zullen sommige zaken niet of fout op papier hebben gezet.»

HUMO Houdt het dossier van de Bende u nog steeds bezig?

VAN RIE « Ik heb de droefste herinnering aan dat dossier. Onder meer omdat wij destijds de families van de slachtoffers niet hebben begeleid. Ik geef dat eerlijk toe: *fout*.

» Maar gewoon niemand heeft daar toen bij Delta aan gedacht, en niemand heeft er ons op gewezen. Nu zouden we dat wel doen. We hebben die mensen niet op een professionele manier opgevangen. Wij waren in 1985 *dievenpakkers*. We zijn politiemensen en geen maatschappelijk werkers, maar nu zouden we in ons team deskundigen opnemen die voor de psychologische en sociale begeleiding van de nabestaanden kunnen zorgen, én als het moet van de speurders, want ook die kunnen kraken.

» Maar op het stuk van het onderzoek hebben we alles gegeven, mekaar gesteund en opgejut. Het is gebeurd dat we 's ochtends om vier uur vertrokken en pas twee dagen later van onze opdrachten thuiskwamen. Iedereen die bij Delta gewerkt heeft, mag daar fier op zijn.»

HUMO Wat denkt u nu over de bende van Nijvel?

VAN RIE « We weten er niets van. Niets. Ik denk zelfs dat een deel van de politie blijft zweren dat het maar om gewone criminaliteit gaat. Dat kan er bij mij niet in. Het is toch te flagrant wat er in 1985 gebeurd is. Welke gangster schiet niet alleen mensen neer die hem voor de voeten lopen als hij een warenhuis wil overvallen, maar zoekt ook een vader en zijn dochtertje die in een uithoek van het parkeerterrein in hun auto zitten te wachten, om ze af te maken?»



Hoofdverdachte 'Johnny' De Staercke. Van Rie: 'Ik heb altijd geweten dat hij een schakel was in het systeem van de Bende van Nijvel, maar nooit welke.'

HUMO In Jumet wordt nog altijd aan de zaak gewerkt. Gelooft u er nog in?

VAN RIE « Nee. Om praktische redenen, hoe hard de speurders zich daar ook inzetten. In 1985 is het laatste feit gebeurd, dus verjaren de bloedbaden van Overijse, Eigenbrakel en Aalst in 2005. Als je ziet dat het proces-Dutroux nu al naar 2001, 2002 wordt verschoven, terwijl daar tenminste een dader geïdentificeerd is, dan moet ik daar toch geen tekening bij maken?

» Ik vrees dat het dossier van de Bende van Nijvel nooit voor een Hof van Assisen komt, wat alle ministers van Justitie ook mogen zweren. Een van de grote oorzaken dat het zo uit de hand kon lopen is dat er geen nationaal parket was. Nu hebben we nationale magistraten en een nationale brigade bij de gerechtelijke politie, maar wie zal bijvoorbeeld een huiszoeking gelasten als je ook geen nationale onderzoeksrechters in je team hebt? En die zijn er nog altijd niet.

» Volgens mij is het dossier van Jumet om al die redenen een nationale ramp. En als ik eens hardop mag dromen: stel dat ik nu, anno 1999, in een box aan het Zuidstation twaalf wapens zou vinden die de Bende van Nijvel gebruikt heeft bij haar aanslag in Aalst. Op die wapens zouden vingerafdrukken zitten en toevallig zijn die allemaal van mensen met een strafblad, die we dus kunnen identificeren en oppakken. Alles zit honderd procent mee, maar dan beginnen de problemen pas. Want hoe kunnen we bewijzen dat die vingerafdrukken juist dateren van die verschrikkelijke avond van 9 november 1985, en niet van één dag of tien jaar later? Hoe kunnen we de jury overtuigen dat X, Y of Z er precies om 19.30 uur die nacht mee gevuurd heeft?»

Wie pakt De Staerke?

VAN RIE « Een soortgelijk probleem hadden we met onze hoofdverdachte, Johnny De Staerke. Die was volgens zijn vriendin en haar dochtertje in de late namiddag van de feiten in de Delhaize in Aalst geweest, en nog diezelfde avond had ze hem een zware koffer helpen wegbrengen naar de broer van zijn vriend, die dat bevestigde. De volgende dag waren ze die valies gaan begraven in het Hallerbos in Pepingen. De Staerke ontkende in alle toonaarden, tot we de koffer gevonden hadden. Toen beweerde hij dat er juwelen en documenten in gezeten hadden, maar diverse labs in Wiesbaden en Londen ontdekten kruitsporen. De labs bewezen dat er wapens in gezeten hadden waarmee geschoten was, maar ze konden niet precies bepalen wanneer. Waar sta je dan?»

HUMO Hebt u in de loop van het onderzoek ooit gedacht: nu zijn we er?

VAN RIE « Nooit. Ik heb altijd geweten dat Philippe 'Johnny' De Staerke een schakel was in het systeem van de Bende van Nijvel, maar nooit welke. Je had in zijn bende **Léopold van Esbroeck**, een rare snuiter die de gerechtelijke politie van Brussel manipuleerde...»

HUMO Van Esbroeck ontkent dat.

VAN RIE « *Pfft.* Ik heb hem dag en nacht verhoord. *Popolino* spuwt verhalen aan de lopende band. Zijn ze waar? Zijn ze niet waar? Wie zal het zeggen? Hij was een gokker, liep overal in en uit, en hij had aan twee woorden genoeg om een heel boek te vertellen. Hij kent het criminele milieu van de hoofdstad op zijn duim.

» Dan had je de autodief **Dominique Salesse**, een gewiekste gentleman-gangster; **Alain Moussa**, die je voor alles kon inzetten, een zeer agressieve figuur, die in een psychiatrische inrichting werd opgesloten, en tot slot had je **Johnny** *himself*. Hij behoorde tot een clan *mannouches*, zwervers over het hele continent die elkaar geregeld ontmoeten. Hij en zijn familie waren verdacht in tientallen dossiers, vooral in België, maar ook in Marseille.»

HUMO Een maand voor Overijse zou hij in de Franse havenstad een geldtransport overvallen hebben.

VAN RIE « Waar springstoffen gebruikt werden. Maar in die zaak is hij nooit veroordeeld.

» Ik blijf er nog altijd bij dat De Staerke behoort tot de mensen die op een of andere manier te maken hebben met de Bende van Nijvel. Dat is mijn aanvoelen als politieman. Maar je moet dat kunnen bewijzen. Dát is democratie. En De Staerke weet dat. Hij is zo geraffineerd dat hij zegt: 'Oké, ik heb het gedaan, breng mij voor het Hof van Assisen.' Omdat hij die bekentenis daar toch weer intrekt en heel goed weet dat wij ze niet onweerlegbaar kunnen hardmaken.»

Hilde Geens

VOLGENDE WEEK:
DE LIJDENSWEG VAN HET BELGISCHE FBI